

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 OSLO

Postboks 1025 Sentrum, 0104 Oslo
Telefon 21 02 34 00
Besøksadresse Tullins gate 2
Kontingentkonto 8380 08 68621
Bankkonto annet 8380 08 68605
post@forskerforbundet.no
www.forskerforbundet.no
Foretaksnr 971 422 505

Deres ref:

Vår ref: 155935/1

Vår dato: 07.11.2016

Høring- Europakommisjonens forslag til modernisering av opphavsretten

Forskerforbundet viser til Kulturdepartementets brev av 11.10.2016 med svarfrist 07.11.2016, og takker for muligheten til å kommentere høringsforslagene.

Forslagene som spesielt er knyttet til online tjenester, tar sikte på å styrke brukernes og rettighetshavernes interesser knyttet til digitale tjenester over landegrensene, for eksempel ved strømme- eller på forespørsel tjenester. Hensikten er å lette klareringen ved bruken av opphavsrettslige verk i slike sammenhenger.

Et av forslagene gjelder nettoverføringer og videresending av radio- og fjernsynsprogrammer. Et annet forslag regulerer tilgangen til verk for syns- og lesehemmede. Forskerforbundet har ingen synspunkter på de to ovennevnte forslagene.

Fra Forskerforbundets ståsted er imidlertid «Forslag til europaparlamentet og rådsdirektiv om opphavsrett i det digitale indre marked» av interesse. Direktivet har til formål å gjennomføre en ytterligere harmonisering av unionens lovgivning om opphavsrett og beslektede rettigheter, og innenfor klare rammer å åpne for grenseoverskridende og digital bruk av beskyttede verk. Direktivets målsetning er å skape en felles plattform for ivaretagelse av både brukernes og opphavsmennenes interesser.

Forslaget omhandler tilgangen til verk i forbindelsen med forskning, undervisning og kulturarv.

Forskning må være knyttet til en institusjon som faller inn under definisjonen «forskningsinstitusjon» i artikkel 2 (1). En slik institusjon må være organisert uten fortjeneste som målsetting eller at virksomheten investerer hele overskuddet i sin vitenskapelige forskning eller ivaretar medlemsstatenes anerkjente allmenntilgitt oppgaver. Det er også flere begrensninger her.

Etter artikkel 2 (3) er en «kulturarvsinstitusjon» et offentlig tilgjengelig bibliotek, museum, arkiv eller en film- eller lydarsinstitusjon. For å sikre og styrke

kulturarven gir forslaget til direktivet adgang for slike institusjoner til å digitaliserer verker som ikke lenger lar seg skaffe på annen måte.

Direktivet inneholder ingen definisjon av utdanningsinstitusjon, men setter som betingelse for den digitale bruken at den skjer i institusjonens lokaler eller via et sikkert nettverk, og kun er tilgjengelig for utdanningsinstitusjonens elever eller studenter eller undervisningspersonale.

Opphavsmennenes interesser foreslås ivaretatt gjennom avtalelisenser som altså innebærer at vederlagene utredes, forhandles og innkreves av organisasjoner som representerer et flertall av opphavsmennene, tilsvarende Kopinor. Enhver opphavsmann har imidlertid muligheten til å reservere seg mot bruk av egne verker.

Forskerforbundet støtter direktivet som etter vår oppfatning ivaretar både brukerne og rettighetshavernes interesser på en god og balansert måte.

Når det spesielt gjelder definisjonen av «forskningsinstitusjon», bør imidlertid Kulturdepartementet i samråd med Kunnskapsdepartementet vurdere om noen av forskningsinstitusjonene i Norge kanskje grenser opp mot konsulentbransjen. Ett kjennetegn i denne sammenheng kan være utstrakt kommersielt rettet oppdragsforskning med bruk av den såkalte Konsulentkontrakten (noe Forskerforbundet ikke er tilfreds med, siden all oppdragsforskning burde være forankret i Forskerkontrakten). En slik virksomhet vil strengt tatt falle utenfor definisjonen av «forskningsinstitusjon» i EU-direktivet, og derfor ikke oppfylle direktivets vilkår for tilgang til verkene.

I forteksten til direktivet drøftes forholdet til såkalt tekst- og datamining. Dette er en teknologi som innebærer muligheten til effektive dataanalyser av svært store informasjonsmengder, for eksempel tekst, lyd, bilder og data. Forskerforbundet antar at det ikke er påkrevet med en ytterligere kompensasjon til opphavsmennene ved teks- og datamining, i og med at det i vår sammenheng er tale om informasjon som allerede forutsettes klarert gjennom avtalelisens. Dette er også i tråd med direktivforslaget.

Med vennlig hilsen
Forskerforbundet

Petter Aaslestad
Leder

Hilde Gunn Avløyp
Generalsekretær